

Researcher: Social Science Studies

RSSS
ISSN:2148-2691

(2017) Cilt 5, Sayı 10, s. 408-433

Finansal Okuryazarlık Düzeyinin Belirlenmesi Ve Aydın İlindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Üzerine Bir Uygulama

Umut Tolga GÜMÜŞ¹, Tarık DAĞDELEN²

Özet

Yeni işletmenin kurulması varlığını sürdürebilmesi ve büyüebilmesi için ihtiyaç duyulan en önemli süreç iyi bir Serbest Muhasebeci Mali Müşavire sahip olunmasıdır. Burada iyi bir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirden kasıt, finansal bilgisi olan ve finansal piyasa hakimiyeti yüksek olan bireylerdir. Buradan da anlaşılacağı üzere iyi bir Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olmanın yolu finansal okuryazarlık seviyesinin yüksek olmasıyla doğrudan alakalıdır. Bu çalışmada Aydın ili ve ilçelerinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin finansal okuryazarlık düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Finansal okuryazarlık düzeyinin, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin yaş, cinsiyet ve eğitim durumuna göre hangi oranda etkili olduğu ortaya konmaya çalışılmıştır. Araştırmada, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin finansal okuryazarlık düzeyinin yüksek olduğu tespit edilmiştir. Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler arasında eğitim ve yaş durumu finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde etkili olduğu saptanırken cinsiyet durumunun finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde nötr bir etkiye sahip olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler

Finansal okuryazarlık
Finansal Eğitim
Finansal Bilgi
Finansal Davranış
Dünyada ve Türkiye de
Finansal Okuryazarlık

Determination Of The Level Of Financial Literacy And Study On A Certified Public Accountant In Aydın Province

Abstract

The most important process needed for the new business to survive and grow is to have a good certified public accountant. Here, a good certified public accountant refers to individuals with financial knowledge and high financial market dominance. As can be understood from this, the way of becoming a good certified public accountant is directly related to the high level of financial literacy. In this study, the financial literacy levels of a certified public accountants in Aydın provinces and districts were tried to be measured. It has been attempted to determine the extent to which the level of financial literacy is

Keywords

Financial Literacy,
Financial Education,
Financial Information,
Financial Behavior,
Financial Literacy In The
World And In Turkey

¹ Yrd.Doç.Dr., Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İİBF, ugumus@adu.edu.tr

² Adnan Menderes Üniversitesi, SBE, Muhasebe Finansman ABD Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi (Mezun), dagdelen0400@gmail.com

influenced by the age, gender and educational status of certified public accountants. In the survey, it was determined that the financial literacy level of the certified public accountants is high. It has been found out that the gender situation has a neutral influence on the financial literacy level while it is found that the education and age status among the certified public accountants are effective on the financial literacy level.

GİRİŞ

Bireylerin hayatlarını idame ettirebilmeleri için belirli bir düzeyde gelire sahip olmaları şarttır. Sadece belirli bir düzeyde gelire sahip olmakta hayatın devam edebilmesi için yeterli değildir bu geliri planlı bir şekilde harcamakta bir o kadar önemli bir konudur. Özellikle gelir seviyesi düşük olan bireylerin planlı harcama yapmaları hayati önem taşımaktadır. Gelir seviyesi yüksek olan bireylerinde ihtiyaç kadar harcama yapması ve ihtiyaç fazlası gelirini tasarrufa dönüştürmesi çok önemli bir konudur. Sadece tasarruf yapmakla da bireyin refahında bir artış yaşanmaz aynı zamanda yapılan bu tasarrufları da hangi yatırım aracına aktaracağı da hem birey hem de toplum açısından oldukça önemlidir. Bu sebeple bireyin tasarruflarını yönetme ve yatırım seçeneklerini değerlendirebilmesi finansal okuryazar olabilmesinden geçer. Sadece bireysel olarak değil herhangi bir kurum ya da kuruluşunda yapılmış olan tasarrufları yönetebilmesi bir zorunluluk arz etmektedir. Bu sebeple finansal okuryazarlığın geliştirilmesi ülkelerin ekonomilerinin gelişmesinde de katkı sağlayabilir.

Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler mükelleflerinin finansal anlamda problemlerini en aza indirmek hatta bitirebilmek için finansal okuryazar olmaları şarttır. Mükelleflerine en üst düzeyde hizmet sunması istenen Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler, lisans eğitimlerinin ardından 3 yıl staj eğitimine tabi tutulmakta, staj eğitimi sonucunda meslek mensubu olan bireylere de sürekli olarak kendilerini geliştirmeleri adına finansal, ekonomik ve hukuki dersler verilmektedir. Bilgilerini bu sayede canlı tutan ve sürekli gelişmeye açık olan bu meslek mensupları, bunu bir hizmete dönüştürmekte ve bireylerin ve işletmelerin faydalanmalarını sağlamaktadırlar.

Bu çalışmada Aydın ilindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler üzerinde yapılan ve araştırmacı tarafından tasarlanan finansal okuryazarlık ölçeği ile Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin finansal okuryazarlık düzeyi ölçülmeye çalışılmıştır. Çıkan bulguların analizi yapılmış, sonuç ve öneriler ortaya konmuştur.

1. Finansal Okuryazarlık

Finans literatüründe yeni ve gelişme aşamasında bir kavram olan finansal okuryazarlık kavramı henüz bilimsel çevrelerin fikir birliğine vardığı bir tanıma sahip değildir. Hatta terim olarak kullanımı dahi ülkeden ülkeye, araştırmacıdan araştırmacıya değişiklik gösterebilmektedir. İngiltere ve Kanada'da "finansal yeterlilik" (financial capability) terimi kullanılırken, ABD, Avustralya ve diğer bazı ülkelerde "finansal okuryazarlık" (financial literacy) kavramı kullanılmaktadır. Bazı yazar ve kurumlar "finansal farkındalık" (financial awareness) kavramını kullanmayı tercih ederken, "ekonomi

okuryazarlığı”(Economic literacy) kavramı da finansal okuryazarlık kavramı yerine kullanılabilir (Kaderli vd, 2016:92).

Noctor vd (1992) yaptıkları tanım finansal okuryazarlık hakkında bilinen en eski tanımlardan biridir. Yazarlara göre finansal okuryazarlık bireylerin paralarını yönetirken bilinçli değerlendirmeler yapabilmesi ve efektif kararlar alabilmesidir (Goel ve Khanna, 2013:338). Bu tanım yaygın şekilde, Finansal Hizmetler Kurumu (FSA), İngiltere’deki Ulusal Sürekli Yetişkin Eğitim Enstitüsü (NIACE), ANZ Bankası ve Avustralya’da ki yetişkin okuryazarlık konseyi de dâhil olmak üzere birçok araştırma kuruluşu tarafından benimsenmiştir (Ergün vd, 2014: 848).

OECD tarafından Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı’nda (PISA) yapılan tanımda ise; finansal kavramları ve becerileri tecrübe ve kavrama, güdü ve güven, bir dizi finansal durum karşısında bireyin ve toplumun finansal refahını geliştirmek ve ekonomik hayata katılımı sağlamak; etkili kararlar vermek için bu tecrübe ve kavrayışı uygulamak şeklinde tanımlanmıştır.

OECD bünyesinde kurulan Finansal Eğitime Yönelik Uluslararası İşbirliği (INFE) 2011 yılında yaptığı çalışmada finansal okuryazarlığı; güçlü finansal kararlara ve sonuçta bireysel finansal refaha ulaşmak için gerekli farkındalığın, bilginin, becerinin, tutumun ve davranışın kombinasyonu şeklinde tanımlanmıştır (Ergün vd, 2014: 849).

Amerika’da bulunan North Central Regional Educational Laboratory-NCREL (Orta Kuzey Bölgesi Eğitim Laboratuvarı) finansal okuryazarlığı, *“ekonomide meydana gelen problemleri ve ortaya çıkan üstünlükleri tespit edebilme; ekonomideki koşullarda ve kamu politikalarında meydana gelen değişimleri takip edebilme; ekonomik verileri toplayabilme ve organize edebilme; finansal olayların fayda-maliyet boyutunu gözönünde bulundurabilme yeteneği”* olarak tanımlamıştır (Gerek ve Kurt, 2011: 60).

Finansal okuryazarlık; bireylerin mali planlama, birikim, borç ve emeklilik konusunda doğru karar alma ve ekonomik bilgiye sahip olma yetisidir (Ünal vd, 2016: 936).

Finansal okuryazarlık insanların kendi yararına önemli finansal kararlar almak için ne bilmesi gerektiğidir (Mandell, 2006: 1).

Remund finansal okuryazarlığın farklı tanımlarını yapmış ve bunları beş kategoride sınıflandırmıştır (Kılıç vd, 2015: 130).

- Finansal kavram bilgisi,
- Finansal kavramlar hakkında konuşabilme yeteneği,
- Kişisel finans yönetimi becerisi,
- Uygun finansal karar verebilme kabiliyeti,
- Gelecek finansal ihtiyaçlar için etkin planlama yapabilme becerisi.

Finansal okuryazarlık kavramını, temel anlamda bireylerin para hususunda bilinçli, güvenli ve etkin kararlar alabilmesi için finansal kavramların bilinmesi ve anlaşılabilmesi gerekliliği olarak ifade etmişlerdir (Karaca ve Aytan, 2016:111).

Yukarıda ki tanımlardan yola çıkarak finansal okuryazarlığı; bireylerin finansal kavramlar ve ürünler hakkında bilgi sahibi olması, finansal konular hakkında plan yapabilmesi, finansal kararlar alabilmesi, finansal yatırımların risk-getiri ilişkisini iyi değerlendirebilmesi, tasarruf, tüketim, borçlanma gibi konularda tutarlı ve kararlı hareket edebilmesi olarak tanımlayabiliriz.

2. Finansal Okuryazarlığın Önemi

21. yüzyılda finansal ürünler ve hizmetler gittikçe önemi artan bir konu haline gelmiştir (Taylor ve Wagland, 2013: 71). Karmaşıklaşan finansal ürün ve hizmetler, tüketiciler için finansal okuryazarlığın geliştirilmesinin ve öneminin artmasına neden olmuştur (Sevim vd, 2012: 573). Finansal okuryazarlık seviyesi düşük olan bireylerin hisse senedi yatırımı da düşük seviyede kalmasına neden olmuştur (Rooij, Lusardi ve Alessie, 2011:449). Bu sebeple finansal okuryazarlığın geliştirilmesi ve finansal okuryazarlık seviyesinin yükseltilmesi yatırım ve tasarruf oranlarının da bu ölçüde yükselmesine ve finansal piyasaların gelişmesine katkıda bulunacaktır.

Finansal okuryazarlığın önemi son yıllarda finansal piyasalardaki gelişim, toplumun yapısındaki sosyo-ekonomik ve politik değişiklikler nedeni ile giderek artmaktadır. Birey ve aileler, bankalardan ve aracı kurumlardan kamu kuruluşlarına kadar birçok yolla çok geniş bir yelpazeden oluşan yatırım araçlarına ve kredi çeşitlerine online olarak ulaşabilmektedir. Ortalama yaşam süresinin artışı ile birlikte bireyler emeklilikte daha uzun süreler için yeterli olacak birikimlere de sahip olmak istemektedirler. Tüm bu gelişmeler tasarruf ya da yatırım yapan, kredi kullanan veya bankacılık sistemine dâhil olan insanlar için çok önemli sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Bu gelişmelerin bir etkisi olarak OECD ülkelerinde gittikçe artan sayıda tüketici, finansal piyasalara katılmaktadır. Bu bireylerin birçoğu karşı karşıya kaldıkları finansal sorumluluklara da çok az hazırlıklıdır (Temizel,2010).

Özellikle tüketim alanında sergilenen davranışlarda ki değişimler ve buna bağlı olarak alınan finansal kararlar ciddiyet arz etmektedir. Çünkü finansal ürünler ve para, çağımızın bütünleşik bir parçası haline gelmiştir. Bu sebeple bireylerin bu araçları en verimli şekilde kullanması hem kendisi, hem ülkesi hem de ülkesinin ekonomisi için doğrudan önem arz etmektedir (Tomasova vd, 2011). Finansal okuryazarlık bireylerin refah seviyesini yükseltmeyi ve içinde yaşadığımız dünyayı anlamayı sağlayan önemli bir konudur. Bireyler finansal okuryazarlık sayesinde daha akılcı ve katılımcı olabilmekte ve ekonomik politikaların detaylarını daha iyi kavrayabilmektedir.

Finansal okuryazarlık birey açısından önemli olduğu kadar toplum açısından da oldukça önemlidir. Finansal piyasalardaki karmaşıklık, finansal ürünlerin gittikçe artan sayısı bireylerin finansal piyasalardan uzak durmasına ve finansal sisteme olan güvenlerinin olumsuz etkilenmesine neden olmaktadır. Finansal güvenliği azalan bireyler gelecek kaygısı çekecek ve rasyonel davranışlar sergileyemeyeceklerdir. Bu yüzden de piyasada bir denge bozukluğuna neden olacaklardır (Mandell,2006:1). Bireysel anlamda incelendiğinde finansal okuryazar olan kişiler daha fazla tasarruf edecek, daha az harcayacak ve risk yönetimini daha iyi yapacaklardır. Makro anlamda düşünüldüğünde ise finansal hizmetler ve ürünlere olan talep artacak, bu sebeple iktisadi dalgalanmalar azalacak, iktisadi kalkınmasının

hızlanmasına katkı sağlanacaktır. Bunlara bağlı olarak rekabet artacak bu da sermayenin dağılımını daha etkin hale getirecektir (Jariwala ve Sharma, 2011).

Finansal okuryazar olan kişiler ihtiyaçları doğrultusunda hizmet ve ürünleri tercih edecekleridir. Bu sebeple finansal kurumların yeni ürünler ve hizmetler geliştirme dönemine dolaylı hatta doğrudan katkıda bulunacaklardır. Bu kurumlarca sunulan Finansal ürünler ve hizmetler arasında karşılaştırma yapan bireyler(risk-getiri karşılaştırması gibi) piyasada rekabeti attıracaklardır (OECD,2005: 35). Piyasa etkinliği ve rekabeti artıran aynı zamanda finansal okuryazarlığın önemli bir konu olmasını sağlayan diğer bir olgu da bireylerin finansal kararlar alabilmesi ve kendileri için uygun olan finansal yatırım araçlarını seçebilmesidir (Bayazıt Hayta,201:263).

Bireye kattığı potansiyelin büyüklüğü nedeniyle birçok ülkede finansal okuryazarlık programları gündemdedir. Finansal konulardaki farkındalığını arttırmayı amaçlayan finansal okuryazarlık bu yolla bireylerin finansal anlamda sergiledikleri davranışlarında değiştirmeyi hedeflemektedir. Bireylerin emeklilik gibi konularda maddi kayıp yaşamayacağı kararlar alabilmesi de finansal okuryazarlığın geliştirilmesine bağlıdır. Bu nedenle finansal okuryazarlık hem bireyi hem toplumu hem de bir ulusu etkileyen uzun vadeli ve önemi giderek artan bir konudur (Temizel ve Bayram, 2011). Bireylerin faiz hesaplaması ve enflasyon gibi konularda finansal okuryazar olması hisse senedi piyasasına katılmak için var olan varlıkların karmaşıklığı, bilgi maliyeti ve planlama gibi engelleri devre dışı bırakmaktadır (Lusardi ve Mitchell, 2006: 1). Finansal okuryazar bireyler, hisse senedi piyasasında bilgi ve işlem maliyetlerinin düşürülmesine ek olarak hisse senedi piyasasında yüksek primlerden faydalanabilir ve daha çeşitli portföy oluşturma imkanları bulabilirler (Guiso ve Japelli, 2008: 13).

Finansal okuryazarlık seviyenin düşük olması sadece ülkeler arasında görülen bir durum değildir aynı zaman belirli demografik gruplar arasında da farklılıkları gözlemlemek mümkündür. Örneğin, finansal okuryazarlık yaş ilerledikçe düşüş göstermektedir. Bireylerin hayatlarının son anına kadar finansal kararlar vermek zorunda olmaları onları sürekli finansal alanda bilgili olmaya mecbur kılmaktadır. Özellikle son dönemlerde gelişen yaşlılar üzerindeki dolandırıcılık olayları, finansal okuryazarlık konusunu önemli bir konu haline getirmektedir. Diğer bir örnek de kadınların risk çeşitlendirmesi konusunda erkeklere göre daha az finansal okuryazar olduğudur. Yani finansal okuryazarlık sadece ulusal anlamda değil cinsiyet olarak da keskin ayrılıklar gözlemlenmektedir. Bu keskin ayrımın olması özellikle eşin ölümünden sonra alınacak finansal kararlar da bireylerin zorluklar çekeceğini göstermektedir (Lusardi, 2008:8).

Finansal okuryazarlığın diğer bir önemi de, bireylerin parasını yönetebilmesi, orta ve uzun dönemli planlar yapabilmesi ve parasını idare ederken risk ve getiri arasındaki ilişkiyi algılayabilmesi, finansal ürün ve hizmetlerin nasıl ve nereden temin edeceği ve finansal araçların etkin bir şekilde kullanılmasını sağlayan bir konu olmasıdır (Hayta, 2011). Ayrıca finansal okuryazarlık seviyesi düşük olan bireylerin servet sahibi olma ve yönetme konusunda da yetersiz kalacağı bir gerçektir (Hogart vd, 2003).

Tablo 1. 'de çeşitli ülkelerin yer aldığı ve sergiledikleri bazı finansal davranışlar gösterilmektedir.

Tablo 1- Finansal davranış ve ürün seçimi yüzdeleri

	Davranış İfadeleri						
	Dikkatli Alışveriş	Zamanında Fatura Ödeme	Kişisel Mali Durum Takibi	Uzun Vadeli Hedef Koyma	Sorumluluk ve Bütçeleme	Aktif Tasarruf ve Yatırım Alımları	İhtiyaçları Karşılık Borç Almama
İngiliz Virgin Adaları	87%	83%	80%	68%	43%	83%	87%
Malezya	92%	69%	78%	64%	74%	97%	79%
Almanya	82%	96%	87%	61%	22%	86%	96%
Peru	91%	86%	82%	71%	49%	62%	73%
İrlanda	83%	85%	85%	56%	54%	53%	86%
Norveç	72%	79%	89%	59%	25%	71%	93%
İngiltere	77%	89%	80%	43%	43%	68%	91%
Çek Cumhuriyeti	75%	85%	76%	36%	37%	72%	89%
Ermenistan	91%	94%	81%	58%	51%	36%	53%
Güney Afrika	83%	61%	65%	55%	43%	53%	74%
Polonya	70%	78%	81%	46%	54%	51%	79%
Macaristan	86%	82%	71%	52%	31%	27%	86%
Arnavutluk	87%	77%	71%	30%	59%	42%	69%
Türkiye	80%	70%	48%	36%	55%	30%	70%
Estonya	68%	83%	78%	41%	28%	36%	78%

Kaynak: (TEB, 2015: 6).

Tablo 1. incelendiğinde, “dikkatli alışveriş yapma” konusunda en yüksek oranın Malezya’ya ait olduğu görülmektedir. Aynı zamanda Malezya’nın “aktif tasarruf ve yatırım alımları” konusunda da oransal olarak en yüksek puana sahip olduğunu görüyoruz. Bu da Malezya halkının tasarruf alışkanlığının olduğunu ve dikkatli harcama yapma konusunda bilgi düzeylerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Tablo 1.’de ki dikkat çekici ülkelerden biri de Ermenistan’dır. Ermenistan da bireyler “zamanın da faturalarını” ödeyip “dikkatli alışveriş yapmayı” tercih ederken tasarruf ve yatırım konusunda son derece kısıtlı davranmışlardır. Buradan da Ermenistan halkının tüketim konusunda daha fazla harcama yaptıklarını ve tüketim yaparken de ellerinde bulunan kaynakları kullanmayı (tasarruf oranının ve borçlanma tercihinin düşük çıkmasından yola çıkarak) tercih ettiği görülmektedir. Diğer dikkat çeken bir ayrıntı da Macaristan, Türkiye ve Estonya gibi ülkelerde tasarruf ve yatırım yapma oranı çok düşük kalırken borçlanma oranının tam tersine yüksek oranlı olduğu görülmektedir. Tablo 1.’i kısaca özetleyecek olursak bireylerin finansal davranışları arasında çelişkilerin olduğu bununda en önemli sebebinin finansal okuryazarlık seviyesinin düşük kalmasından kaynaklandığını söylemek mümkündür.

3. Araştırmanın Amacı

Araştırmacının Amacı, Aydın ilindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin finansal okuryazarlık düzeylerini ve eğitim, yaş ve cinsiyet durumuna göre hangi grubun finansal okuryazarlık düzeyinin daha yüksek olduğu ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Hipotez 1:

H₀: Finansal okuryazarlık ölçeğine katılan Aydın ilindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin finansal okuryazarlık düzeyleri bakımından cinsiyet durumuna göre anlamlı bir ilişki yoktur.

H₁: Finansal okuryazarlık ölçeğine katılan Aydın ilindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin finansal okuryazarlık düzeyleri bakımından cinsiyet durumuna göre anlamlı bir ilişki vardır.

Hipotez 2:

H₀: Finansal okuryazarlık ölçeğine katılan Aydın ilindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin yaş gruplarına göre finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₁: Finansal okuryazarlık ölçeğine katılan Aydın ilindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin yaş gruplarına göre finansal okuryazarlık düzeylerinin en az biri farklıdır.

Hipotez 3:

H₀: Finansal okuryazarlık ölçeğine katılan Aydın ilindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin yaş gruplarına göre finansal okuryazarlık düzeyleri göre finansal okuryazarlık düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık yoktur.

H₁: Finansal okuryazarlık ölçeğine katılan Aydın ilindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin eğitim düzeylerine göre finansal okuryazarlık düzeylerinin en az biri farklıdır.

4. Araştırmanın Önemi ve Kapsamı

Günümüzde neredeyse tüm bireyler ve şirketler muhasebe kavramıyla doğrudan etkileşim halindedirler. Bireylerin ve şirketlerin mali verilerini oluşturmak ve bunları gizlilik politikası altında saklamak görevini de Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler üstlenmiştir. Bireylerin günlük, aylık ve yıllık tüm mali verilerini takip eden ve bunların beyannamelerini gönderen Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerde, finansal okuryazar olmaları büyük bir önem arz etmektedir. İşletmelerin ve şirketlerin piyasada tutunabilmesi ve büyüebilmesinin en önemli araçlarından biri de, işinde uzmanlaşmış bir Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin varlığıdır. Günümüzde tüm işletmeler ve Şirketler KDV, gelir geçici vergi, Muhtasar beyanname, yıllık gelir vergisi gibi birçok beyannamelerini sadece Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin yetki ve imzası ile gönderilebilmektedir. Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin mükelleflerinin karlılık düzeylerini artırmak, yatırım konusunda danışmanlık yapma, şirketlerin gereksiz harcamalar yapmasını engelleyip tasarruf yapabilmelerini sağlama gibi bir çok konuda danışmanlık yapabilmeleri için önce kendilerinin bu konulara hakim olması şarttır. Bu sebeple araştırmanın evrimi Aydın ilindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler oluşturmaktadır. Özellikle ülkemizde finansal okuryazarlık üzerine yapılan çalışmaların yok denecek kadar az olması, çalışmanın hem Aydın ili açısından hem de ülkemiz açısından son derece önemli bir hal alması beklenmektedir.

4.1. Araştırmanın Varsayımları

Yapılan Araştırmada:

- Örneklem grubunda Aydın ilinde yalnızca bürosu bulunan SMMM (Serbest Muhasebeci Mali Müşavir) üzerine anket çalışması uygulanmıştır. (Bürosu bulunmayan veya şirket bünyesinde SMMM'lik yapan bireylere anket uygulanmamıştır.)
- Örneklem grubunda yer alan Aydın ilindeki SMMM'in ölçeğe verdiği cevapların doğru olduğu varsayılmıştır.
- Araştırmaya katılan Aydın ilindeki SMMM'in ankete gönüllülük esasına göre cevapladıkları varsayılmıştır.

4.2. Araştırmanın Kısıtları

- Araştırma maliyet, zaman ve kontrol kısıtları sebebiyle sadece Nisan/2016 ve Ekim/2016 tarihleri arasında Aydın il ve seçilmiş ilçelerinde yapılmıştır.
- Araştırmaya başlanmadan önce Aydın Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'ndan gerekli izinler alınmıştır.

4.3. Araştırmanın Yönetimi

Araştırma Aydın ili ve seçilmiş belirli ilçelerinde büro sahibi Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler üzerinde yapılmıştır. Veri toplama aracı olarak ölçek formu kullanılmış olup bu konuya ilişkin ayrıntılı bilgi aşağıda yer almaktadır.

4.3.1. Evren ve Örneklem

Araştırma evreni, Nisan/2016 – Ekim/2016 tarihleri arasında Aydın ili ve ilçesinde faaliyet gösteren 175 adet Serbest Muhasebeci Mali Müşavirden oluşmaktadır. Örneklemi oluşturan SMMM ile birebir görüşme yapılmış ve anketlerde bu görüşme esnasında uygulanmıştır.

4.3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırmada SMMM'in finansal okuryazarlık düzeylerinin ölçülmesi amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen demografik özelliklerin belirlenmesi amacıyla 3 adet ve finansal okuryazarlığı ölçmek amacıyla da 35 adet soru sorulmuştur. Oluşturulan 35 adet sorunun 29'u likert tipi ölçme yönteminden oluşmaktadır. Bu araştırmada kullanılan ölçek, "1 Kesinlikle Katılmıyorum", "2 Katılmıyorum", "3 Kararsızım", "4 Katılıyorum", "5 Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde 5'li likert tipi bir derecelendirmeye sahiptir.

Aydın ili ve ilçelerindeki SMMM'lerin finansal okuryazarlık düzeyini ortaya koyabilmek için hazırlanan anket çalışması aşamasında literatür çalışmalarındaki anket soruları da çalışmaya ışık tutmuştur. Ancak anket sorularının birçoğu araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Anket soruları oluşturulurken, anket hazırlama konusunda uzmanlaşmış bireylerden akademik camiadan konuyla alakalı öğretim üyelerinden ve 2 adet SMMM'in yardım ve tavsiyeleri dikkate alınmıştır.

4.3.3. Verilerin Analizi

Söz konusu örnekleme elde edilen veriler SPSS 22. HBM paket programına aktarılarak istatistiksel analize tabi tutulmuştur. Araştırma için elde edilen verilerin analizi aşamasında;

- Finansal okuryazarlık ölçeğine katılan bireylerin demografik özelliklerini incelemek için frekans ve yüzde değerleri hesaplanmıştır.
- Finansal okuryazarlık ölçeğinin yeterlilik çalışması için Cronbach's Alpha değerine bakılmış ve ölçeğin güvenilirliği incelenmiştir.
- Ölçek toplam puan bazında finansal okuryazarlık düzeylerine ilişkin cinsiyet değişkeni açısından iki önemli farkın önemlilik testi olan T testi kullanılmıştır.
- Ölçek toplam puan bazında finansal okuryazarlık düzeylerine ilişkin eğitim düzeyi yaş grupları değişkenleri açısından tek yönlü varyans analizi kullanılmış ve Anova testi kullanılmıştır.
- Gruplar arası varyansın eşit çıkmaması halinde kullanılacak post – hoc istatistikleri değişiklik göstereceğinden böyle bir durumda kullanılması gereken istatistikler; Games – Howell, Tamhane's T2, Tamhane's T3 ve Tukey HSD şeklinde olacağı için, çalışmada yapılan anova analizi sonucunda varyansların eşit olmaması durumunda post – hoc istatistiklerinden Tukey HSD varyansların eşit olması durumunda ise scheffe istatistiği kullanılmıştır (Büyüköztürk, 2015:52)
- Verilerin analizinde anlamlılık düzeyi 0,5 olarak alınmıştır.

5. Araştırmada Elde Edilen Bulgular ve Bu Bulguların Yorumlanması

5.1. Katılımcılara İlişkin Genel Bulgular

Frekans Tabloları

Tablo 2- Araştırmaya katılanların cinsiyetlerine ilişkin frekans ve yüzde tablosu

		Cinsiyet			
		Frequency	Yüzde(%)	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Valid	Erkek	110	62,9	62,9	62,9
	Kadın	65	37,1	37,1	100,0
Total		175	100,0	100,0	

Tablo 2- de görüldüğü üzere araştırmaya katılan 175 kişiden 110'u (%62,9 u) erkek, 65'i (%37,1 i) ise kadındır.

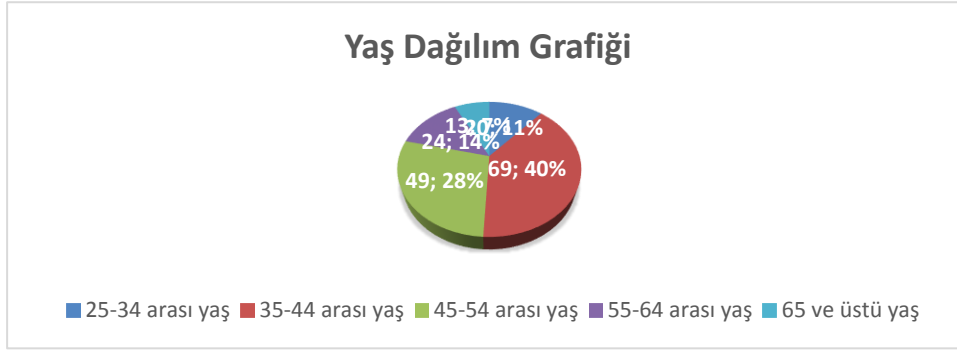
Şekil 1. Araştırmaya katılanların cinsiyetlerine ilişkin frekans ve yüzde tablosu

Tablo 3. Araştırmaya katılanların yaş durumuna ilişkin frekans ve yüzde tablosu

		Yaş			
		Frekans	Yüzde(%)	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Valid	25-34 arası yaş	20	11,4	11,4	11,4
	35-44 arası yaş	69	39,4	39,4	50,9
	45-54 arası yaş	49	28,0	28,0	78,9
	55-64 arası yaş	24	13,7	13,7	92,6

65 ve üstü yaş	13	7,4	7,4	100,0
Total	175	100,0	100,0	

Tablo 3. de görüldüğü üzere araştırmaya katılan 175 kişiden 20'si (%11,4 ü) 25-34 arası yaştan, 69'u (%39,4 ü) 35-44 arası yaştan, 49'u (%28 i) 45-54 arası yaştan, 24'ü (%13,7 si) 55-64 arası yaştan ve 13'ü (%7,4 ü) de 65 ve üstü yaşta'dır.

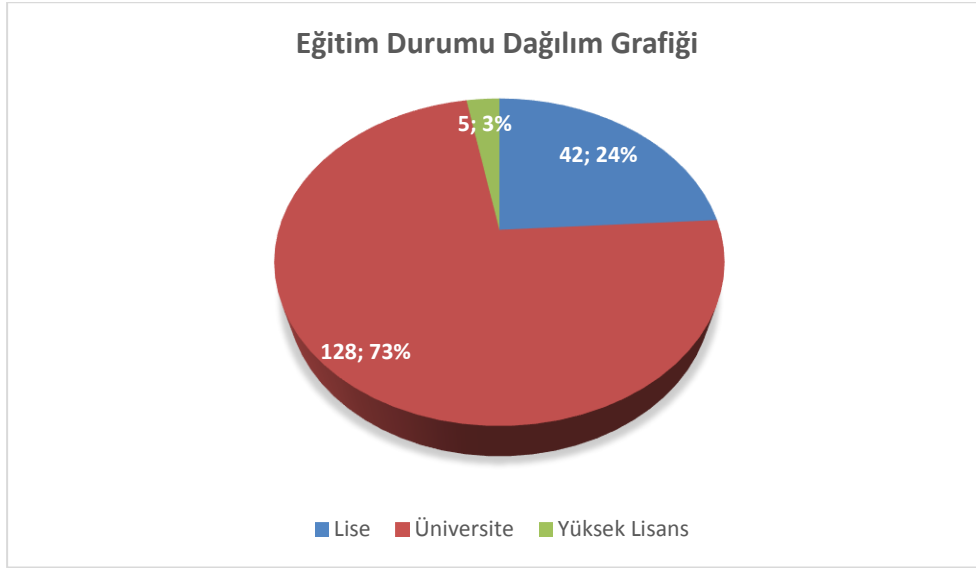

Şekil 2. Araştırmaya katılanların yaş durumuna ilişkin frekans ve yüzde tablosu

Tablo 4. Araştırmaya katılanların eğitim durumuna ilişkin frekans ve yüzde tablosu

		Eğitim Durumu			
		Frekans (Sıklık)	Yüzde (%)	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Valid	Lise	42	24,0	24,0	24,0
	Üniversite	128	73,1	73,1	97,1
	YL	5	2,9	2,9	100,0
	Total	175	100,0	100,0	

Tablo 4 de görülmektedir ki Araştırmaya katılan 175 kişiden 42'si (%24 ü) lise, 128'i (%73,1 i) üniversite ve 5'i (%2,9 u) de yüksek lisans mezunudur.

Şekil 3. Araştırmaya katılanların eğitim durumuna ilişkin frekans ve yüzde tablosu

5.2. Araştırmada Kullanılan Ölçeğin Güvenilirlik Analizi

Güvenirlilik Analizi

Tablo 5. Ölçeğin tamamı için Cronbach's Alpha katsayısı

Geçerlilik İstatistiği

Cronbach's Alpha	N of Items
,749	35

Tablo 5 de 35 sorudan oluşan ölçek için yapılan güvenilirlik analizinde Cronbach's Alpha katsayısı 0,749 olarak elde edildiği gösterilmiştir. Bu değer ölçeğin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

5.3. Araştırmada Kullanılan Ölçekteki Sorulardan Elde Edilen Puanların Betimlenmesi Puan Bazında Ölçekler

Tablo 6. Araştırmada kullanılan ölçekteki sorulardan elde edilen puanların betimlenmesi

35 Sorudan Elde Edilen Puanların Betimlenmesi				
	N	Top. Puan	Ort. Puan	Std. Sap.
1. Aylık harcamaları kontrol etmek önemlidir.	175	60,50	,3457	,35525

2. Gelecek için finansal/mali hedefleri belirlemek önemlidir	175	61,00	,3486	,35949
3. Aylık tasarruf yapmak önemlidir	175	67,75	,3871	,36324
4. Bugün paramı tuttuğum yol geleceğimi etkileyecektir.	175	59,75	,3414	,35588
5. Aylık harcama planına sahip olmak ve buna uymak önemlidir.	175	88,25	,5043	,32878
6. Kredi kartının tüm borcunu ödemek önemlidir	175	66,50	,3800	,33460
7. Taksitli alışveriş yaparken uygun taksit seçeneklerini karşılaştırmak önemlidir.	175	65,00	,3714	,36638
8. Bütçeye uymak önemlidir.	175	65,50	,3743	,36345
9. Uzun vadede hedeflere ulaşmak için düzenli yatırım yapmak önemlidir.	175	66,00	,3771	,34830
10. Ekstra faizden kaçınmak için kredi kartlarımı tam zamanında öderim.	175	76,75	,4386	,32631
11. Paramı en iyi nasıl yöneteceğim konusunda endişe duyarım.	175	64,00	,3657	,31686
12. Kişisel harcamalarımı not eder ve kontrol ederim.	175	66,25	,3786	,30188
13. Harcamalarımı yönetmede etkili olmak için uzun vadeli finansal hedefler koyarım.	175	74,25	,4243	,32105
14. Harcamalarım için haftalık ve aylık planlara uyarım.	175	60,50	,3457	,30404
15. Harcamalarımı dengelemeden 1 aydan fazla yol alırım	175	74,00	,4229	,28701
16. Mali durumumu kontrol etmekten memnun/tatmin olurum.	175	67,75	,3871	,30755
17. Faturalarımı geciktirmeden öderim.	175	77,00	,4400	,34110
18. Kredi kartımı kullanırken ne kadar harcayacağımı belirlerim.	175	74,25	,4243	,31767
19. Harcamalarım için para olmadığında kredi kartımı ya da ek hesabımı kullanırım.	175	64,25	,3671	,29089

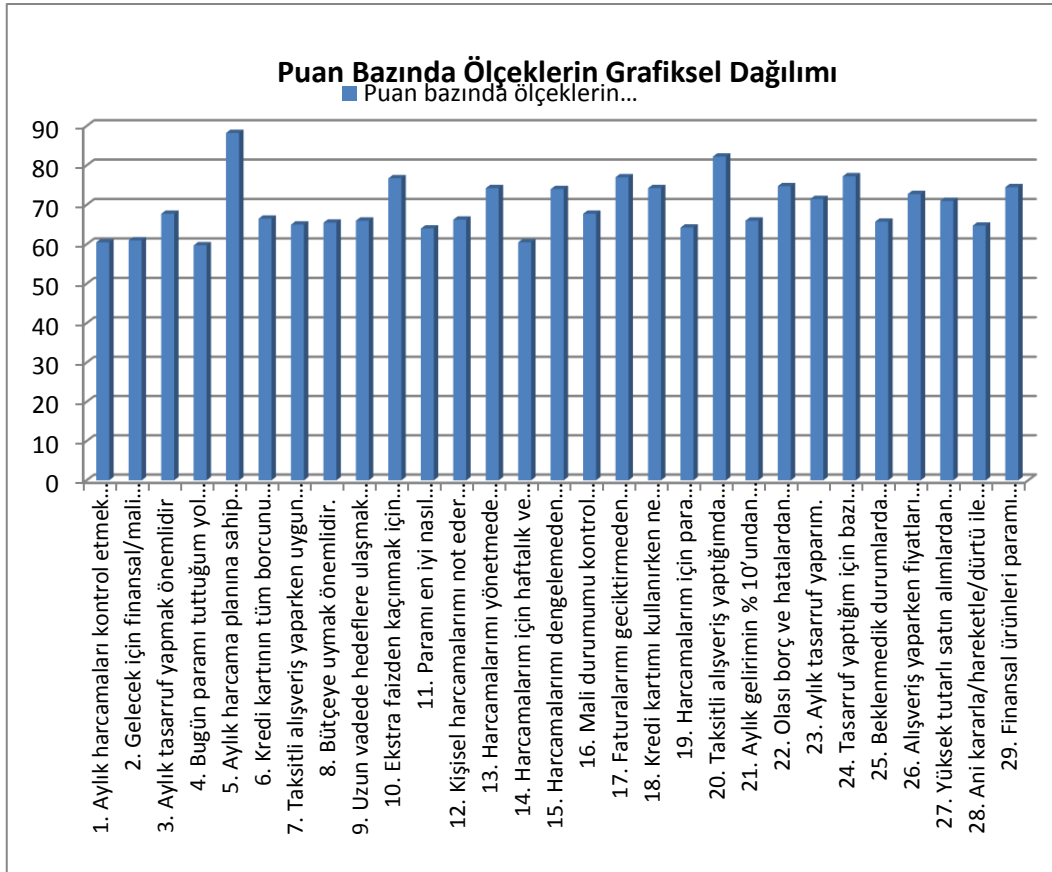
20. Taksitli alışveriş yaptığımda uygun taksit seçeneklerimi kıyaslarım.	175	82,25	,4700	,28522
21. Aylık gelirim %10'undan fazlasını kredi kartı ödemelerimde kullanırım.	175	66,00	,3771	,30190

Tablo 7. Araştırmada kullanılan ölçekteki sorulardan elde edilen puanların betimlenmesi (devamı)

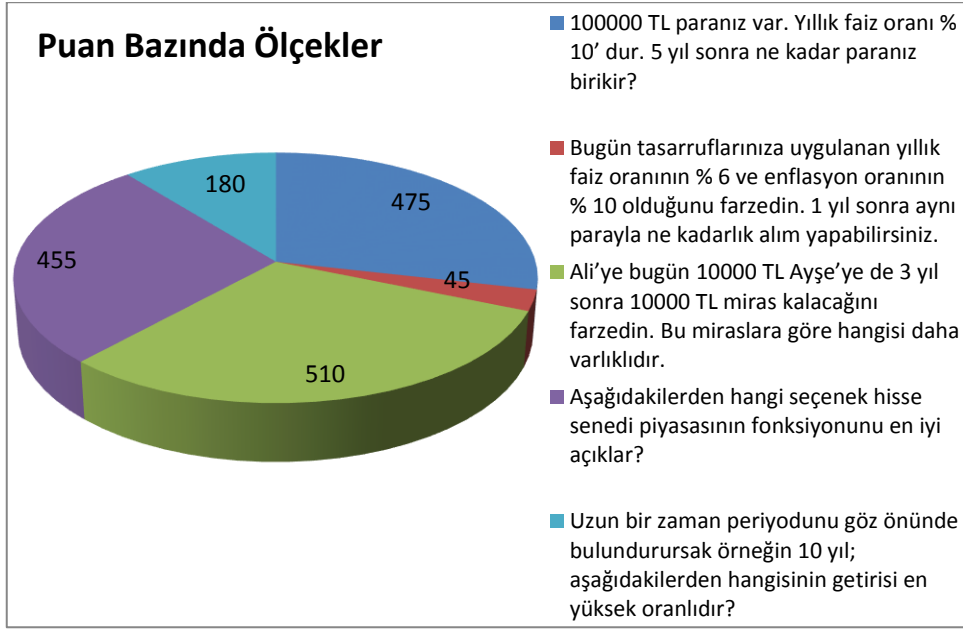
35 Sorudan Elde Edilen Puanların Betimlenmesi				
	N	Top. Puan	Ort. Puan	Std. Sap.
22. Olası borç ve hatalardan kaçınmak için kredi kartımı ve faturalarımı kontrol ederim.	175	74,75	,4271	,29124
23. Aylık tasarruf yaparım.	175	71,50	,4086	,31860
24. Tasarruf yaptığım için bazı pahalı şeyleri alabilirim.	175	77,25	,4414	,27294
25. Beklenmedik durumlarda kullanabilmek için aylık gelirim üç katı mali kaynağım vardır.	175	65,75	,3757	,29346
26. Alışveriş yaparken fiyatları kıyaslarım.	175	72,75	,4157	,32668
27. Yüksek tutarlı satın alımlardan önce mali durumumu analiz ederim.	175	71,00	,4057	,34382
28. Ani kararlar/hareketle/dürtü ile alışveriş yaparım.	175	64,75	,3700	,28723
29. Finansal ürünleri paramı tasarruf etmek ve peşin alışveriş yapmak için satın alırım.	175	74,50	,4257	,28018
30.100000 TL paranız var. Yıllık faiz oranı %10' dur. 5 yıl sonra ne kadar paranız birikir?	175	475,00	2,7143	2,49795
31.Bugün tasarruflarınıza uygulanan yıllık faiz oranının %6 ve enflasyon oranının %10 olduğunu farzedin. 1 yıl sonra aynı parayla ne kadarlık alım yapabilirsiniz.	175	45,00	,2571	1,10752

32.Ali'ye bugün 10000 TL Ayşe'ye de 3 yıl sonra 10000 TL miras kalacağını farzedin. Bu miraslara göre hangisi daha varlıklıdır.	175	510,00	2,9143	2,47251
33.Aşağıdakilerden hangi seçenek hisse senedi piyasasının fonksiyonunu en iyi açıklar?	175	455,00	2,6000	2,50517
34.Uzun bir zaman periyodunu göz önünde bulundurursak örneğin 10 yıl; aşağıdakilerden hangisinin getirisi en yüksek oranlıdır?	175	180,00	1,0286	2,02691
35.Aşağıdaki durumlardan hangisi doğrudur?	175	260,00	1,4857	2,29156

Şekil 4. Araştırmada kullanılan ölçekteki sorulardan elde edilen puanların grafikselleştirilmesi

Şekil 5. Puan bazında ölçekler

5.4. Hipotezler ve Analizleri

H_{1a}: Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar cinsiyete göre farklılık göstermektedir.

H_{1b}: Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar yaşa göre farklılık göstermektedir.

H_{1c}: Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

Hipotezleri test etmeden önce verilerin normallik varsayımını sağlayıp sağlamadığını belirlemek amacıyla Kolmogorov-Smirnov normallik testi yapılmıştır.

H₀: Veriler normal dağılımdan gelmiştir.

H₁: Veriler normal dağılımdan gelmemiştir.

Tablo 8. Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar cinsiyete göre farklılık göstermektedir hipotezinin sınanması

Normallik Testleri							
	Cinsiyet	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistik	df	Sig.	Statistik	df	Sig.
Toplam	Erkek	,084	110	,056	,987	110	,359

Puan	Kadın	,076	65	,200*	,985	65	,613
------	-------	------	----	-------	------	----	------

Tablo 9. Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanların yaş durumuna göre farklılık göstermektedir hipotezinin sınanması

Normallik Testleri

	Yaş	Kolmogorov-Smirnov ^a			Shapiro-Wilk		
		Statistik	df	Sig.	Statistik	df	Sig.
Toplam Puan	25-34 arası yaş	,172	20	,122	,928	20	,139
	35-44 arası yaş	,091	69	,200*	,979	69	,307
	45-54 arası yaş	,090	49	,200*	,979	49	,536
	55-64 arası yaş	,114	24	,200*	,974	24	,756
	65 ve üstü yaş	,138	13	,200*	,907	13	,166

Tablo 10. Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanların eğitim durumuna göre farklılık göstermektedir hipotezinin sınanması

Normallik Testleri

	Eğitim Durumu	Kolmogorov-Smirnova			Shapiro-Wilk		
		Statistik	df	Sig.	Statistik	df	Sig.
Toplam Puan	Lise	,108	42	,200*	,973	42	,420
	Üniversite	,075	128	,075	,987	128	,254
	YL	,261	5	,200*	,857	5	,216

Yapılan Kolmogorov-Smirnov normallik testi sonucunda tüm değişkenler bakımından (Cinsiyet, Yaş, Eğitim Durumu) elde edilen p-değerleri (Sig.) 0,05 den büyük olduğu için H_0 hipotezi reddedilemez. Verilerin normal dağılımdan geldiğine karar verilir. Veriler normal dağılımdan geldiği için hipotezlerin testinde parametrik yöntemler kullanılmıştır.

H_0 : Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.

H₁: Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar cinsiyete göre farklılık göstermektedir

3.5.4.1. Cinsiyet değişkeni açısından T-Testi

Tablo 11. Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar cinsiyete göre farklılık göstermektedir hipotezine ilişkin T-Testi sonuçlar

Grup İstatistikleri						
	Cinsiyet	N	Ortalama	Standart Sapma	Standart Ortalama Hata	
Toplam Puan	Erkek	110	23,1091	6,28240	,59900	
	Kadın	65	21,5808	6,59028	,81742	
Bağımsız Verilerin Testi						
		Varyans Eşitliği İçin Levene Testi		T Testi		
		F	Sig.	t	df	(2-tailed) Mean Differ. Std. Error Differ
Toplam Puan	Varyanslar Eşit ise	,062	,804	1,527	173	,129 1,52832 1,00095
	Varyanslar Eşit Değilse			1,508	129,298	,134 1,52832 1,01340

Yapılan t testi sonucunda elde edilen p değeri (Sig.) 0,05 den büyük olduğu için H₀ hipotezi reddedilemez. Yani ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar cinsiyete göre farklılık göstermemektedir.

H₀: Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar yaşa göre farklılık göstermemektedir.

H₁: Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar yaşa göre farklılık göstermektedir.

5.5. Yaş grubu değişkeni açısından Anova

Hipotezlerin test edilmesi amacıyla yaş grubu ikiden fazla olduğu için parametrik yöntemlerden ANOVA (varyans analizi) kullanılmıştır. Ancak öncelikle varyans analizinin en önemli varsayımlarından olan varyansların homojenliği varsayımının sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmiştir.

Varyansların Homojenliği Testi

Toplam Puan

LeveneStatistic	df1	df2	Sig.
,842	4	170	,500

Elde edilen p-değeri (Sig.) 0,05 den büyük olduğu için varyansların homojenliği varsayımı sağlanmıştır. ANOVA kullanılabilir.

Tek Yönlü

Tablo 12. Yaş grupları açısından Anova testi sonuçları

Anova

Toplam Puan

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kareler	F	Sig.
Gruplar içi	27,435	4	6,859	,163	,047
Gruplar Arası	7149,702	170	42,057		
Total	7177,137	174			

Yapılan ANOVA testi sonucunda elde edilen p değeri (Sig.) 0,05 den küçük olduğu için H_0 hipotezi reddedilir. Yani ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar yaşa göre farklılık göstermektedir. Bu farklılığın hangi yaş gruplarından kaynaklandığını belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır.

5.6. Yaş değişkenine göre çoklu karşılaştırma

Tablo 13. Yaş değişkenine göre çoklu karşılaştırma sonuçları

Çoklu Karşılaştırma

Bağımlı Değişken: Toplam Puan

Tukey HSD

(I) Yaş	(J) Yaş	Ortalama Sapma (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Güven Aralığı	
					Alt Sınır Bandı	Üst Sınır Bandı
25-34 arası yaş	35-44 arası yaş	-,43841	1,61513	,078	-4,8918	4,0150

45-54 arası yaş	,16486	1,70675	,046	-4,5411	4,8708	
55-64 arası yaş	,77778	1,88560	,032	-4,4213	5,9769	
65 ve üstü yaş	,75000	2,34518	,004	-5,7163	7,2163	
35-44 arası yaş	,43841	1,61513	,078	-4,0150	4,8918	
45-54 arası yaş	,60326	1,23357	,066	-2,7980	4,0046	
55-64 arası yaş	1,21618	1,47112	,041	-2,8401	5,2725	
65 ve üstü yaş	1,18841	2,02697	,035	-4,4005	6,7773	
45-54 arası yaş	25-34 arası yaş	-,16486	1,70675	,046	-4,8708	4,5411
	35-44 arası yaş	-,60326	1,23357	,066	-4,0046	2,7980
	55-64 arası yaş	,61292	1,57116	,072	-3,7192	4,9450

Tablo 14. Yaş değişkenine göre çoklu karşılaştırma sonuçları (devamı)

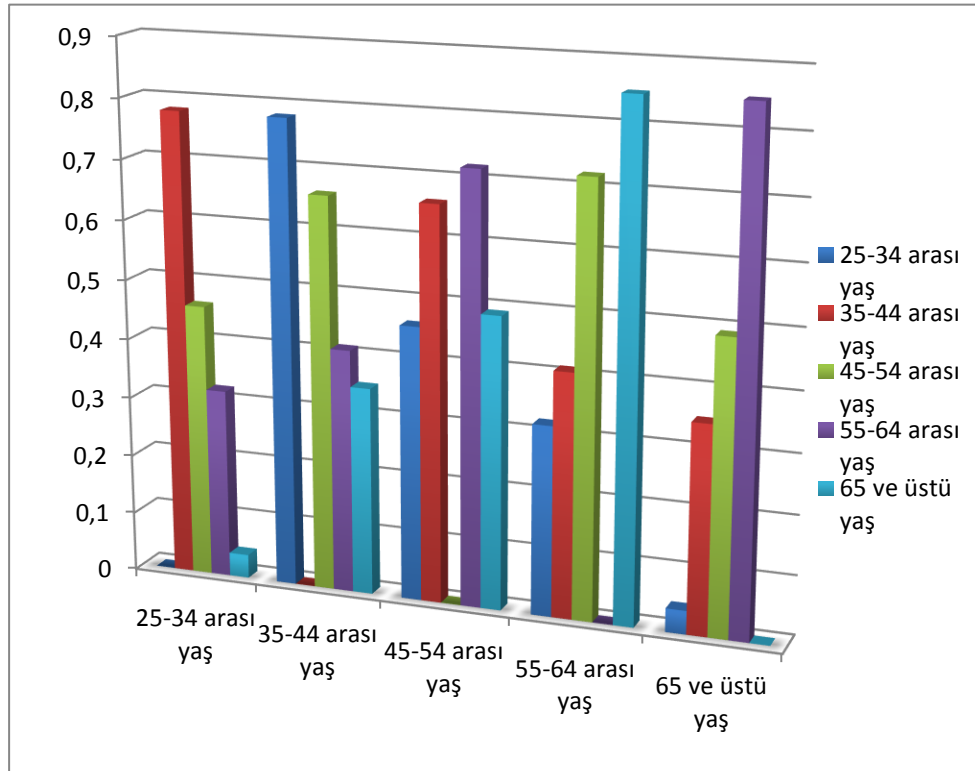
Çoklu Karşılaştırma
Bağımlı Değişken: Toplam Puan

Tukey HSD

(I) Yaş	(J) Yaş	Ortalama Sapma (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Güven Aralığı	
					Alt Sınır Bandı	Üst Sınır Bandı
	65 ve üstü yaş	,58514	2,10070	,049	-5,2071	6,3774
55-64 arası yaş	25-34 arası yaş	-,77778	1,88560	,032	-5,9769	4,4213
	35-44 arası yaş	-1,21618	1,47112	,041	-5,2725	2,8401

45-54 arası yaş	-,61292	1,57116	,072	-4,9450	3,7192
65 ve üstü yaş	-,02778	2,24843	,085	-6,2273	6,1718
65 ve üstü yaş 25-34 arası yaş	-,75000	2,34518	,004	-7,2163	5,7163
35-44 arası yaş	-1,18841	2,02697	,035	-6,7773	4,4005
45-54 arası yaş	-,58514	2,10070	,049	-6,3774	5,2071
55-64 arası yaş	,02778	2,24843	,085	-6,1718	6,2273

Şekil 6. Yaş değişkenine göre çoklu karşılaştırma sonuçları

Tablo 3.11 de yapılan çoklu karşılaştırma sonucunda elde edilen p-değerleri (Sig.) incelendiğinde p-değeri 0,05 den küçük olan yaş grupları arasında anlamlı bir farkın olduğu söylenebilir. Bu sonuca göre en çok farkın 25-34 arası yaş grubu ile 65 ve üstü yaş grubu arasında olduğu söylenebilir. Bununla birlikte 25-34 arası yaş grubu ile 35-44 arası yaş grubu dışındaki tüm yaş grupları ile arasında anlamlı bir farkın olduğu söylenebilir. Tablo

incelendiğinde yaş grupları birbirine yakın ise aralarında bir farkın olmadığı uzak ise de anlamlı bir farkın olduğu görülmektedir.

H₀: Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar eğitim düzeyine göre farklılık göstermemektedir.

H₁: Ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

5.7. Eğitim durumu değişkeni açısından Anova

Hipotezlerin test edilmesi amacıyla eğitim düzeyi ikiden fazla olduğu için parametrik yöntemlerden ANOVA (varyans analizi) kullanılmıştır. Ancak öncelikle varyans analizinin en önemli varsayımlarından olan varyansların homojenliği varsayımının sağlanıp sağlanmadığı kontrol edilmiştir.

Varyans Homojenliği

Toplam Puan

LeveneStatistic	df1	df2	Sig.
,810	2	172	,447

Elde edilen p-değeri (Sig.) 0,05 den büyük olduğu için varyansların homojenliği varsayımı sağlanmıştır. ANOVA kullanılabilir.

Tablo 15. Eğitim durumu değişkeni açısından Anova sonuçları

Anova

Toplam Puan

	Kareler Toplamı	df	Ortalama Kareler	F	Sig.
Gruplar İçi	32,375	2	16,187	,390	,038
Gruplar Arası	7144,762	172	41,539		
Total	7177,137	174			

Yapılan ANOVA testi sonucunda elde edilen p değeri (Sig.) 0,05 den küçük olduğu için H₀ hipotezi reddedilir. Yani ölçüm yapılan 35 sorudan elde edilen puanlar eğitim düzeyine göre farklılık göstermektedir.

Bu farklılığın hangi eğitim düzeylerinden kaynaklandığını belirlemek amacıyla çoklu karşılaştırma testi yapılmıştır.

5.8. Eğitim değişkeni açısından çoklu karşılaştırma

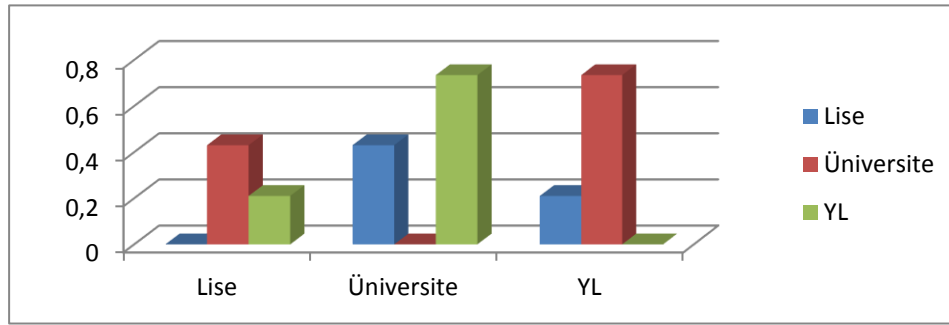
Tablo 16. Eğitim değişkeni açısından çoklu karşılaştırma sonuçları

Çoklu Karşılaştırma

Dependent Variable: Toplam Puan

Tukey HSD

(I) Eğitim Durumu	(J) Eğitim Durumu	Ortalama Sapma (I-J)	Std. Error	Sig.	95% Güven Aralığı	
					Alt Sınır Bandı	Üst Sınır Bandı
Lise	Üniversite	-,61505	1,14611	,043	-3,3246	2,0946
	YL	1,58690	3,04908	,021	-5,6217	8,7955
Üniversite	Lise	,61505	1,14611	,043	-2,0946	3,3246
	YL	2,20195	2,93809	,734	-4,7442	9,1481
YL	Lise	-1,58690	3,04908	,021	-8,7955	5,6217
	Üniversite	-2,20195	2,93809	,734	-9,1481	4,7442

Şekil 7. Eğitim değişkeni açısından çoklu karşılaştırma sonuçlarının grafiksel dağılımı

Yapılan çoklu karşılaştırma sonucunda elde edilen p-değerleri (Sig.) incelendiğinde p-değeri 0,05 den küçük olan eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu söylenebilir. Bu sonuca göre üniversite ve yüksek lisans mezunlarının lise mezunlarından oldukça farklı olduğu görülmektedir. Ancak üniversite mezunları ile yüksek lisans mezunları arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür.

6. Tartışma ve Sonuç

Günümüzde bireylerin çoğu finansal ürün ve hizmetler hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip değildir. Bu yetersiz bilgide bireylerin finansal güvenliklerini tehlikeye düşürmekte ve bireyin refah seviyesini aşağı doğru çekmektedir. Bireylerin finansal planlamalar yapmakta zorlandıkları bu sebeple de sağlıklı finansal kararlar alamadıkları görülmektedir. Bireylerin refah seviyelerini yükseltebilmek, finansal güvenliklerini sağlayabilmek ve etkin finansal karar alabilmeleri finansal okuryazarlık düzeylerini yükseltmeleri ile mümkün olabilmektedir.

Ülkemizde son yıllarda yaşama ekonomik gelişmeler yatırımcıları cezbetmiş ve bu sayede yatırım oranlarında bir yükselme yaşanmıştır. Kendi işini kurmak isteyen bireylerin

ilk olarak başvurdukları ve danışmanlık hizmeti aldıkları kişiler Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerdir. Sadece ilk kuruluş aşamasında da değil işletmenin faaliyetini yürüttüğü son güne kadar tüm mali taksimi yapma yükümlülüğü de Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin görevidir. Özellikle Limited ve Anonim şirketlerin mali takibini özenle yapan mali müşavirler, bu şirketlerin finansal piyasalardan veya finansal ürün ve hizmetlerden nasıl yararlanacağı ve nelere dikkat edilmesi gerektiği konusunda yardımcı olmaktadır. Tabi bu yardımcı olma vazifesini de finans alanında bilgi sahibi olmadan yapması mümkün değildir. Bu sebeple Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin finansal okuryazar olmaları hem mükellefleri hem de kendileri ve aileleri için bir zorunluluk arz etmektedir.

Bu çalışma ile Aydın ili ve ilçelerindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin finansal okuryazarlık düzeyleri ölçülmeye çalışılmıştır. Çalışmanın yapılması için Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirlerin finansal okuryazarlık düzeyleri ölçülmeye çalışılırken aynı zamanda finansal okuryazarlığın yaş, cinsiyet ve eğitim durumuna göre değişiklik gösterip göstermediği ortaya konmuştur.

Araştırma için oluşturulan “Finansal Okuryazarlık” ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirlik analizi Cronbach’s alpha katsayısı ile incelenmiştir. Ölçeğin tamamı için yapılan güvenilirlik analizinde Cronbach’s Alpha katsayısı 0,749 olarak elde edilmiştir. Bu değer ölçeğin kabul edilebilir düzeyde olduğunu göstermektedir.

Ortaya çıkan bu sonuçlar çerçevesinde araştırmacı tarafından geliştirilen ölçeğin yapılan güvenilirlik analizleri sonucunda, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin finansal okuryazarlık seviyelerinin ölçülmesinde kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu söylemek mümkündür.

Araştırma kapsamında verilere uygulanan bağımsız örneklem T testi ve Anova analizleri doğrultusunda aşağıda sonuçlar ortaya çıkmıştır.

Finansal okuryazarlık ölçeğine katılan Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin anketin geneline verdikleri toplam puan bazında, cinsiyet durumunun etkisini incelemek amacıyla T testi yapılmıştır. Yapılan T testi sonucunda cinsiyet durumunun finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde etkisinin olmadığı sonucuna varılmıştır.

Çalışmanın bir diğer bölümünde yaş faktörünün Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin finansal okuryazarlık düzeyi üzerinde etkisinin olup olmadığı üzerinde durulmuştur. Yapılan Anova testi sonucunda yaş grupları arasında anlamlı bir farkın olduğu söylenebilir. Bu sonuca göre en çok farkın 25-34 arası yaş grubu ile 65 ve üstü yaş grubu arasında olduğu söylenebilir. Bununla birlikte 25-34 arası yaş grubu ile 35-44 arası yaş grubu dışındaki tüm yaş grupları ile arasında anlamlı bir farkın olduğu söylenebilir.

Çalışmanın bir diğer bölümünde eğitim düzeylerini finansal okuryazarlık seviyesi üzerinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavirleri hangi ölçüde etkilediği ortaya konulmaya çalışılmıştır. Yapılan Anova testi sonucunda eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir farkın olduğu ortaya konulmuştur. Bu sonuca göre Üniversite ve Yüksek Lisans mezunlarının Lise mezunlarında oldukça farklı olduğu görülmektedir. Ancak üniversite mezunları ile Yüksek Lisans mezunları arasında anlamlı bir farkın olmadığı görülmüştür.

Yapılan analizlerin sonucuna bakıldığında Aydın ilindeki Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin finansal okuryazarlık düzeylerinin istenilen düzeyde olduğunu söylemek mümkündür. Ancak Lise mezunu ve 65 yaş ve üstü Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin finansal eğitim almaları gerekmektedir.

KAYNAKÇA

- Chlouba, T., Simkova, M. ve Nemcova, Z. (2011). Application For Education Of Financial Literacy. *Procedia - Social And Behavioral Sciences*.28, 370-373.
- Ergun, B., Şahin, A. ve Ergin, E. (2014). Finansal Okuryazarlık: İşletme Bölümü Öğrencileri Üzerine Bir Çalışma. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*.34, 847-864.
- Gerek S. ve Kurt A.A. (2010). Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümlerinde Ekonomi Okuryazarlığına İlişkin Göstergeler. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* ([Http://Sbe.Gantep.Edu.Tr](http://Sbe.Gantep.Edu.Tr)). 9(1), 87-97.
- Guiso, L. ve Japelli, T. (2008). *Financial Literacy And Portfolio Diversification*, European University Institute Working Papers, 31.
- Hayta, A.B. (2011). Aile Finans Sistemi İlişkileri. Ankara: Gazi Kitabevi.
- Hogart, J., Beverly, S. ve Hilgert, M. (2003). Patterns Of Financial Behaviors: Implications For Community Educators And Policy Makers. Discussion. [Http://Www.Federalreserve.Gov/Communityaffairs/National/Ca_Conf_Suscommdev/Pdf/Hogarthjeanne.Pdf](http://Www.Federalreserve.Gov/Communityaffairs/National/Ca_Conf_Suscommdev/Pdf/Hogarthjeanne.Pdf) (03.04.2011).
- Jarıwala, H. ve Sharma, M. (2011). Financial Literacy: A Call For An Attention. *Conference On Inclusive & Sustainable Growth Role Of Industry. Government And Society Conference Proceedings*.
- Kaderli, Y., Gümüş, U.T. ve Eskici, Y. (2016). Seçilmiş Ülke Örnekleriyle Finansal Okuryazarlığın Önemi Ve Tasarruflar Üzerindeki Etkileri. *Leges Hukuk Dergisi*. 7(73-75), 85-122.
- Karaca, S.S. ve Baysa, E. (2016). Finansal Okuryazarlık ve Banka Müşteri Segmentasyonları Üzerine Bir Uygulama A Case Study On Financial Literacy And Segmentations Of Bank Customers. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kılıç, Y., Ata, H.A. ve Seyrek, İ.H. (2015). Finansal Okuryazarlık: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. 129-144
- Lusardi, A. (2006), *Financial Literacy And Financial Education: Review And Policy Implications*, Nfi Policy Brief.11.
- Lusardi, A. (2008). *Financial Literacy: An Essential Tool For Informed Consumer Choice*” *Joint Center For Housing Studies*, Harvard University.
- Lusardi, A. (2008). Household Saving Behavior: The Role Of Financial Literacy, Information, And Financial Education Programs, [Http://Www.Nber.Org/Papers/W13824](http://Www.Nber.Org/Papers/W13824)

- Lusardi, A. ve Mitchell, O. S. (2006). *Financial Literacy And Planning: Implications For Retirement Wellbeing*, U.S. Social Security Administration.
- Lusardi, A. ve Mitchell, O. S. (2008). Planning And Financial Literacy: How Do Women Fare? Nber Working Paper Series. 13750.
- Lusardi, A. Ve Mitchell, O., S. (2007). Financial Literacy And Retirement Preparedness: Evidence And Implications For Financial Education. *Business Economics*. 41(1), 35-44.
- Mandell, L. (2006). Financial Literacy: If It Is So Important, Why Is Not Improving?. Networks Financial Institute At Indiana State University Policy Brief.
- Rooij, M.V., Lusardi, A. ve Alessie, R. (2011b). Financial Literacy And Stock Market Participation. *Journal Of Financial Economics*. 101, 449-472.
- Sevim N., Temizel F. ve Sayılır Ö. (2012). The Effects Of Financial Literacy On The Borrowing Behaviour Of Turkish Financial Consumers. *International Journal Of Consumer Studies*. 573-579.
- Taylor S. ve Wagland S. (2013). The Solution To The Financial Literacy Problem: What Is The Answer?, *Aabfj*. 7(3), 69-89.
- TEB (2015). Türkiye Ekonomi Bankası, Finansal Okuryazarlık ve Erişim Endeksi, Erişim: <http://www.teb.com.tr/document/finansalokuryazarlik-ve-erisim-endeksi.pdf> (10.08.2015).
- Temizel, F. ve Bayram, F. (2011). Finansal Okuryazarlık: Anadolu Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (İİBF) Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma. *Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*. 12(1), 73-86.
- Tomaskova, H., Mohelska, H. ve Nemcova, Z. (2011). Issues Of Financial Literacy Education. *Procedia - Social And Behavioral Sciences*. 28, 365-369.
- Ünal, O., Torun, S., Yavuz E. ve Ediş, S. (2016). İlköğretim Bölümü Öğretmen Adaylarının Finansal Okuryazarlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *International Periodical For The Languages, Literature And History Of Turkish Or Turkic*. 11(9), 932-937.